

แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF DIGITAL CITIZENSHIP OF ADMINISTRATORS UNDER VOCATIONAL EDUCATION IN PHITSANULOK PROVINCE

อนพัทธ์ บัวคง^{1*}, สติรพร เชาวนชัย²

Anaphat Buakhong^{1*}, Sathiraporn Chaowachai²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ประเทศไทย

¹Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University, Thailand.

*Corresponding Author E-mail: anaphatb65@nu.ac.th

Received: March 26, 2024, Revised: May 30, 2024; Accepted: June, 17, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก และศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยมีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 210 คน แบ่งออกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และครูจำนวน 189 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ จำนวน 5 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษา ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมารยาทในการใช้งานดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 2) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้บริหารสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดควรสร้างแผน นโยบายและทิศทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครบทั้ง 5 ด้าน มีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างถูกต้อง เหมาะสม ปลอดภัย และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานหรือการจัดการเรียนการสอนในแต่ละสถานศึกษาได้ มีการสนับสนุนงบประมาณการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดแหล่งเรียนรู้ เข้าניתตติดตามการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ความเป็นพลเมืองดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the digital citizenship of college administrators under Vocational Education in Phitsanulok province and study the guidelines for the development of digital citizenship of college administrators under vocational education in Phitsanulok province. The research is conducted in 2 steps: Step 1: study the digital citizenship of college administrators under vocational education in Phitsanulok province. The sample group includes school administrators and teachers in college under vocational education in Phitsanulok province. There are a total of 210 individuals, divided into 2 categories: 21 college administrators selected through targeted selection, and 189 teachers selected through random sampling in a stratified manner. The data is collected through surveys using a 5-point Likert scale and analyzed the data using mean values and standard deviations. Step 2: study the guidelines for the development of digital citizenship of college administrators under vocational education in Phitsanulok province. The group of information providers consists of qualified individuals, totaling 5 people. Collecting data through interviews and analyzing the information using content analysis. The research findings indicated that 1) The overall results of the digital citizenship of college administrators under vocational education in Phitsanulok province were at a high level. When examining the specific aspects, it is found that the area with the highest average score is the digital etiquette, while the area with the lowest average score is digital communications. 2) The study guidelines for the development of digital citizenship of college administrators under vocational education in Phitsanulok province reveals that the executive of the provincial vocational education office should create plans policies and directions to develop digital citizenship for educational institution administrators complete 5 elements consistently foster understanding of the use of digital technology correctly appropriately safely and able to be applied to administration or teaching and learning in each educational institution. Allocate budgetary support for training programs to enhance the knowledge to educational institution administrators. Learning resources are organized supervise and follow up on the performance of educational institution administrators for effective implementation.

Keywords: Digital Citizenship, College Administrators

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อมนุษย์ ทำให้เกิดโลกของสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มากมายตลอดเวลาและข้อมูลข่าวสารนั้นมีความสำคัญในฐานะที่เป็นกลไกการสื่อสารทางสังคม เช่น การสื่อสารกับคนที่อยู่ห่างไกลเพียงนิ้ว สัมผัส การใช้แพลตฟอร์มอย่างไลน์ (Line) หรือไมโครซอฟท์ ทีมส์ (Microsoft Teams) ในการประชุม นำเสนองาน หรืออบรมต่าง ๆ โดยแทบไม่มีต้นทุนใด ๆ การสร้างสรรค์เนื้อหาและเผยแพร่ให้คนทั่วโลกเห็นผ่านยูทูบ (YouTube) หรืออินสตาแกรม (Instagram) เป็นต้น ทั้งนี้อินเทอร์เน็ตยังส่งผลกระทบต่อสังคมในหลายแง่มุม กล่าวคืออินเทอร์เน็ตทำให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น สร้างการแข่งขันที่เท่าเทียม เพิ่มเสรีภาพในการแสดงออก และการกำกับดูแลตนเองของพลเมือง ทำให้ประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงงอกงามยิ่งขึ้น ลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม แต่อินเทอร์เน็ตก็อาจจะเป็นสาเหตุอันตรายในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น เด็กและเยาวชนเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงทางเพศ การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ การหลอกลวงเชิงพาณิชย์ในโลกออนไลน์ การ

สอดคล้องความเป็นส่วนตัวและเก็บ ข้อมูลส่วนบุคคล และความเหลื่อมล้ำที่ถูกผลิตซ้ำผ่านช่องว่างในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต การเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 นั้นแตกต่างจากการเป็นพลเมืองในศตวรรษก่อนหน้า การใช้ชีวิตในสังคมโลกและในสังคมออนไลน์ได้ขยายขอบเขตความคิดความเป็นพลเมืองออกไป ความเป็นพลเมืองทุกวันนี้จึงไม่ได้ถูกตีกรอบแคบ ๆ ว่าหมายถึงการไปเลือกตั้งหรือการมีส่วนร่วมกับรัฐบาลชาติเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลกไปพร้อม ๆ กัน ไปจนถึงการใช้ชีวิตในโลกออนไลน์อย่างมีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม และปลอดภัย โดยสมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE) จึงได้เสนอความเป็นพลเมืองดิจิทัล (digital citizenship) ให้เป็นมาตรฐานหนึ่งด้านเทคโนโลยีการศึกษา

แนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) เป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติที่สำคัญที่จะช่วยให้พลเมืองสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานหรือพัฒนาองค์กรได้อย่างปลอดภัยจากภัยบนโลกออนไลน์ต่าง ๆ ได้ เช่น การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ การละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น เข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อสังคม รู้จักเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคมในโลกสมัยใหม่ และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหรือองค์กรในเชิงบวก ดังนั้นการที่บุคคลใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารองค์กร สมาชิกในองค์กร หรือบุคคลทั่วไปต้องพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีและการคิดขั้นสูงซึ่งเป็นทักษะและความรู้ที่จำเป็นในโลกปัจจุบันและอนาคต (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2561)

จากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานสภาพและผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ในประเด็นของการนำแผนเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา พบว่าแม้จะได้มีการขยายและเชื่อมต่อระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้แก่โรงเรียนในสังกัดต่าง ๆ แล้ว แต่สถานศึกษายังดำเนินการได้ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งบ่งชี้ถึงปัญหาการขาดภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการบูรณาการแผนเทคโนโลยีสารสนเทศ ไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) เพื่อสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างจริงจังและต่อเนื่องในการจัดการศึกษา และก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย รวมถึงเป็นมาตรฐานสำหรับการประเมินทักษะและความรู้ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำต้องการสนับสนุนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE)

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้ขับเคลื่อนทิศทางการศึกษาในสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรได้พัฒนาตนเอง พัฒนางานพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถเลือกวิธีบริหารได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพที่เป็นผลให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องวางแผนการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี จึงต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองใช้ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษาพร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ผ่านสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมให้กับผู้เรียนได้ (จุฑามาส จันทร์มณี, 2563) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีที่มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล การปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ผู้บริหารที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ให้บรรลุเป้าหมายองค์กร กลายเป็นผู้นำที่มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Sheninger, 2014)

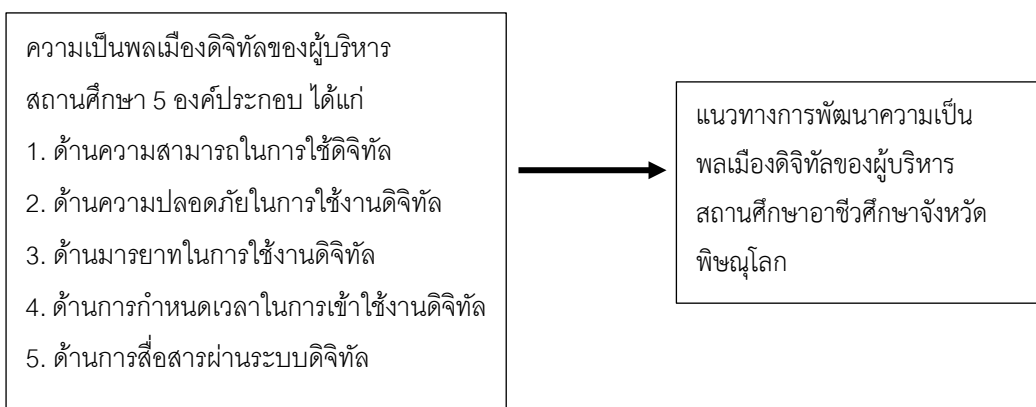
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกลุ่มจังหวัดพิษณุโลกได้จัดการศึกษาทั้งแบบปกติและแบบทวิภาคีซึ่งเป็นการเรียนควบคู่การทำงานในสถานประกอบการ ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถมาเรียนแบบปกติในสถานศึกษาได้ ดังนั้นบริหารหรือครูผู้สอนต้องประยุกต์นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานและการเรียนการสอนสำหรับการเรียนการสอนแบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและนอกจากนี้การเรียนการสอนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานั้นมุ่งเน้นการเรียนการสอนแบบปฏิบัติเรียนรู้การใช้เครื่องจักรหุ่นยนต์ รถยนต์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มากมาย ทักษะที่สำคัญที่สุดนั้นก็คือนั้นก็คือทักษะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลนั่นเอง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ อีกทั้งผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาและในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ถ้าขาดความเป็นพลเมืองดิจิทัล สถานศึกษาก็ยากจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำดิจิทัล ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและเพื่อให้การบริหารทุกหน่วยงานสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเสริมสร้างศักยภาพการศึกษาในยุคดิจิทัล จึงควรให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลควบคู่ไปกับการจัดการศึกษา

จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว ทำให้เห็นว่าหากผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำสถานศึกษามีความเป็นพลเมืองดิจิทัลแล้ว จะทำให้เกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษาจนทำให้การบริหารงานและการจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกลุ่มจังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่อันก่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานและพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในวิทยาลัย สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 6 วิทยาลัย แบ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 21 คน และครู จำนวน 433 คน รวมทั้งหมด 454 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในวิทยาลัย สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 210 คน โดยกำหนดกลุ่มขนาดตัวอย่างด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, อ้างถึงใน สถิรพร เขาวนชัย, 2560 น. 62) โดยผู้บริหารวิทยาลัย จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงและครู จำนวน 189 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามจำนวนครูแต่ละวิทยาลัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครู
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถาม ซึ่งมีการระบุวันรับแบบสอบถามคืนทั้งหมดจำนวน 210 ฉบับ ถึงผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
3. ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 210 ฉบับ ได้รับฉบับที่สมบูรณ์กลับคืน จำนวน 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบและตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 26 ข้อ ดังนี้

1. ด้านความสามารถในการใช้ดิจิทัล	จำนวน 6 ข้อ
2. ด้านความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล	จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านมารยาทในการใช้งานดิจิทัล	จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านการกำหนดเวลาในการเข้าใช้งานดิจิทัล	จำนวน 5 ข้อ
5. ด้านการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล	จำนวน 5 ข้อ

โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง มีระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง มีระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล อยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง มีระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล อยู่ในระดับปานกลาง

- 2 หมายถึง มีระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทขึ้นไปหรือเทียบเท่าทางด้านการบริหารการศึกษามีประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นผู้นำในการจัดโครงการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา จำนวน 2 คน ได้แก่ นายอุเทน ปิ่นม่วง ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างสุโขทัย และ ดร.ปรีชา ภูสมบัติขจร ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคอุตรดิตถ์

2. อดีตผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทขึ้นไปหรือเทียบเท่าทางด้านการบริหารการศึกษามีประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารหน่วยงานการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นผู้นำในการจัดโครงการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา จำนวน 1 คน ได้แก่ อดีตผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีตำแหน่งทางวิชาการ รองศาสตราจารย์ขึ้นไป และมีวุฒิการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต จำนวน 1 คน ได้แก่ อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

4. อดีตอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีตำแหน่งทางวิชาการ รองศาสตราจารย์ขึ้นไป จำนวน 1 คน ได้แก่ อดีตอาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน และเวลา ในการสัมภาษณ์
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ในระหว่างวันที่ 13 ถึงวันที่ 27 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2566 โดยมีรายละเอียด ดังตาราง 5

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยเลือกจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของแต่ละด้าน ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 5 ด้าน ด้านละ 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 5 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแบบพรรณนา แล้วสรุปประเด็นเนื้อหา ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม

ที่	ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก	n = 210		ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.		
1	ด้านความสามารถในการใช้ดิจิทัล	4.45	0.36	มาก	3
2	ด้านความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล	4.56	0.37	มากที่สุด	2
3	ด้านมารยาทในการใช้งานดิจิทัล	4.66	0.36	มากที่สุด	1

ที่	ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก	n = 210		ระดับ ความเป็น พลเมืองดิจิทัล	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.		
4	ด้านการกำหนดเวลาในการเข้าใช้งานดิจิทัล	4.38	0.41	มาก	4
5	ด้านการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล	4.27	0.53	มาก	5
	รวม	4.46	0.30	มาก	-

1. ผลการศึกษา ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวม พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมารยาทในการใช้งานดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัย ในการใช้งานดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านความสามารถในการใช้ดิจิทัล พบว่า อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเข้าใจด้านการใช้เทคโนโลยี และสารสนเทศขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในทางสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาสามารถเก็บรักษาอุปกรณ์ดิจิทัลไม่ให้ สูญหาย อยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถ ปกป้องข้อมูลของตนเอง จากภัยคุกคามทางไซเบอร์ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการถูกคุกคามบนโลกดิจิทัลอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านมารยาทในการใช้งานดิจิทัล พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถควบคุม อารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง เมื่อต้องแสดงออกบนโลกดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ วิจารณญาณในการรับรู้ข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและสิ่งที่มีผู้อื่นนำเสนอบนโลกดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการกำหนดเวลาในการเข้าใช้งานดิจิทัล พบว่า อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาเข้าใจถึงผลกระทบและอันตรายจากการใช้สื่อดิจิทัลมากเกินไป อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาจัดสรรเวลาในการใช้งานสื่อดิจิทัลอย่างเหมาะสมโดยไม่เบียดบังเวลาทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแบ่งเวลาการใช้งานสื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ไม่เบียดบังเวลาพักผ่อน อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล พบว่า อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นผ่านเครื่องมือดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการติดต่อสื่อสารได้อย่างชาญฉลาด และ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเลือกใช้เครื่องมือ ดิจิทัลในการติดต่อสื่อสารตรงวัตถุประสงค์ประสงค์ของการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาเข้าใจวิธีใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการติดต่อสื่อสารทุกชนิด อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษา แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า

2.1 ด้านความสามารถในการใช้ดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำหนดนโยบายแผนพัฒนา หรือจัดอบรมพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการกำหนดให้มีการสอดแทรกสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ในข้อตกลงในการพัฒนางาน (ว.ปา) และผู้บริหารสถานศึกษามีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ และติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสาระเทคโนโลยีดิจิทัล

2.2 ด้านความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดควรจัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้เกิดความตระหนักเกี่ยวกับภัยจากการถูกคุกคามบนโลกดิจิทัล มีการจัดอบรม ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการถูกคุกคามบนโลกดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการถูกคุกคามบนโลกดิจิทัล และวิธีป้องกัน มีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับภัยร้ายบนโลกดิจิทัล

2.3 ด้านมารยาทในการใช้งานดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีศึกษาเรียนรู้พฤติกรรม มารยาทในการใช้งานอินเทอร์เน็ต ธรรมเนียมปฏิบัติ พฤติกรรมที่สุภาพ และการแสดงออกที่เหมาะสมบนโลกดิจิทัลด้วยตนเอง

2.4 ด้านการกำหนดเวลาในการเข้าใช้งานดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดจัดอบรมให้ความรู้เรื่องวิธีสร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการใช้งานดิจิทัล และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการสืบค้นข้อมูลออนไลน์จากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับวิธีการแบ่งเวลาการใช้งานสื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมด้วยตนเอง

2.5 ด้านการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำหนดนโยบาย ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการใช้การสื่อสารผ่านระบบดิจิทัลในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา มีการจัดอบรม สัมมนาศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องวิธีการใช้เครื่องมือสื่อสารดิจิทัลที่หลากหลาย สามารถ มีการจัดอบรมปลูกฝังและสร้างทัศนคติความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลกสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากการศึกษาค้นคว้าความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมพบว่า ด้านมารยาทในการใช้งานดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล

1.1 ด้านมารยาทในการใช้งานดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับฟังความคิดเห็นและสิ่งที่คุณี้นำเสนอบนโลกดิจิทัลไม่ว่าจะเป็นการประชุมออนไลน์หรือการออกความคิดเห็นผ่านแอปพลิเคชันสื่อสารต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเลือกใช้คำพูดในการประสานงานบนโลกดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ไม่ทำให้ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเสียหายหรือรู้สึกไม่ดี ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับ ปฏิบัติตามกฎบนโลกดิจิทัล และให้เกียรติผู้อื่น เช่น การไม่โทรไปรบกวน หรือการส่งงานในเวลาที่ไม่สมควรสอดคล้องกับ ลูตินันท์ ฌอนิล (2564) กล่าวว่า มารยาทดิจิทัลถือว่าเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการช่วยป้องกันและลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากสังคมออนไลน์ได้ซึ่งเป็นกลไกที่เกิดจากทั้งบุคคลและสังคมในภาพรวม เนื่องจากข้อกำหนดมารยาทนั้นถือเป็นมาตรฐานหนึ่งที่สังคมร่วมกันกำหนดขึ้น มารยาทดิจิทัลจึงเป็นสิ่งสะท้อน

ถึงสิ่งที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติ ดังนั้น มารยาทดิจิทัลจึงเป็นสิ่งที่ชาวดิจิทัลควรตระหนักและพึงปฏิบัติเพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมออนไลน์ได้ต่อไป สำหรับผู้ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารองค์กรต่าง ๆ นั้นมารยาทดิจิทัลถือว่าเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการช่วยป้องกันและลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากสังคมออนไลน์ได้ ข้อกำหนดมารยาทนั้นถือเป็นมาตรฐานหนึ่งที่สังคม ร่วมกันกำหนดขึ้น มารยาทดิจิทัลจึงเป็นสิ่งสะท้อนถึงสิ่งที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติ ดังนั้น มารยาทดิจิทัลจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารองค์กรต่าง ๆ ควรตระหนักและพึงปฏิบัติเพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมออนไลน์ได้ต่อไป สอดคล้องกับ Ribble (2558) กล่าวว่า คุณลักษณะของพลเมืองดิจิทัลด้านมารยาทดิจิทัลคือสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารองค์กรต่าง ๆ ควรเฝ้าระวังเพราะเป็นการเคารพตนเองและผู้อื่น การใช้ดิจิทัล อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ ตามกฎระเบียบที่กำหนด โดยไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น หรือผู้ใต้บังคับบัญชา การมีความเข้าใจในสิทธิส่วนบุคคล และสิทธิทางกฎหมาย รวมถึงทรัพย์สินทางปัญญา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจะทำให้การบริหารงานหรือการทำงานต่าง ๆ เป็นไปได้อย่างราบรื่น และสอดคล้องกับบังอร บัสมะริสสา (2560) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตปทุมมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ด้านมารยาทในการใช้งานดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเช่นกัน และสอดคล้องกับ วิไลวรรณ หาดิ (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านการสื่อสารในองค์กรของเลขานุการผู้บริหารวิทยาลัยในยุคดิจิทัลด้านมารยาทในการใช้งานดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเช่นกัน

1.2 ด้านการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกใช้แอปพลิเคชัน ระบบหรือชนิดของเครื่องมือดิจิทัลไม่ตรงกับลักษณะและจุดประสงค์ของการสื่อสารเท่าที่ควร ทำให้การสื่อสารผ่านระบบดิจิทัลอาจไม่ดีเท่าที่ควร ติดขัด และสื่อสารได้ไม่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ Tiger (2563) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผู้นำมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและผู้นำเองต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่สามารถสื่อสารผ่านระบบดิจิทัลได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัชญา บุคดีสิงห์ (2566) ที่ทำวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่ออาชีพในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ด้านการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล

2. จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้บริหารสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด และผู้บริหารสถานศึกษา ควรแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ด้านความสามารถในการใช้ดิจิทัล พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ ผู้บริหารสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดควรมีการกำหนดนโยบาย แผนพัฒนาการจذبกรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการที่จะพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการกำหนดให้มีการสอดแทรกสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ในข้อตกลงในการพัฒนางาน (ว.ปา) และผู้บริหารสถานศึกษาควรแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ ทั้งนี้เนื่องจากโลกปัจจุบันมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้ดิจิทัลจะต้องปรับตัวให้ทันอยู่เสมอ หมั่นศึกษา ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการใช้งานดิจิทัลที่ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญอนันต์ พินัยทรัพย์ (2562) ที่กล่าวว่า ในการเปลี่ยนแปลงบุคลากรในยุคดิจิทัล เช่นผู้บริหารสถานศึกษา ครูหรือผู้ปฏิบัติงาน จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติกระบวนการทำงาน และศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเทคโนโลยีหรือสื่อดิจิทัลด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ จิตติมา วรรณศรี (2564) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูต้องมีการพัฒนาทักษะด้านความสามารถในการใช้ดิจิทัล อย่างต่อเนื่อง ผ่านการทบทวนและยกระดับเพื่อให้สามารถจัดการบริหาร และ

จัดการเรียนรู้ในยุค New Normal เลือกใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ และสามารถให้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรณีสฐิติ การศึกษาศาสตร์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาทักษะด้านความสามารถในการใช้ดิจิทัล ได้แก่ การได้รับการส่งเสริมสนับสนุน ด้านการจัดอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านการสืบค้นอินเทอร์เน็ต

2.2 ด้านความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัล พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดจัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้เกิดความตระหนักเกี่ยวกับภัยอันตรายหรือภัยจากการคุกคามบนโลกดิจิทัล มีการจัดอบรม ประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การคุกคามบนโลกดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ จากอินเทอร์เน็ตหรือฐานข้อมูล ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการคุกคามบนโลกดิจิทัล และวิธีป้องกันการคุกคามบนโลกดิจิทัล มีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับภัยร้ายบนโลกดิจิทัล หรือการคุกคามบนโลกดิจิทัล รวมถึงวิธีการป้องกัน เช่น Line group ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันภัยจากโลกดิจิทัลมีหลากหลายรูปแบบ และใกล้ตัวมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักต่อภัยอันตรายหรือภัยจากการคุกคามบนโลกดิจิทัล และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทัศนคติว่าภัยบนโลกดิจิทัลเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเกิดขึ้นกับตนเองหรือสถานศึกษาที่ตนเองบริหารได้ อีกทั้งควรศึกษาข้อมูล ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภัยหรือวิธีป้องกันการคุกคามบนโลกดิจิทัลอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สรานนท์ อินทนนท์ (2561) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงครูควรได้รับการฝึกทักษะเพื่อรับมือกับการกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์อย่างถูกต้อง มีทักษะความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อที่จะบริหารจัดการป้องกันตัวเองไม่ว่าจากการเป็นผู้กระทำหรือเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ สอดคล้องกับแนวคิดของ นิตยา นาคอินทร์ (2563) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลว่าจะทิ้งร่องรอยของข้อมูลทิ้งไว้เสมอรวมถึงต้องเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นเพื่อการรักษาข้อมูลอย่างมีความรับผิดชอบ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องรู้จักแสวงหาความรู้เบื้องต้นด้วยตนเองเกี่ยวกับวิธีการรับมือและป้องกันการคุกคามในโลกดิจิทัล สอดคล้องกับแนวคิดของ ราณี จินสุทธิ์ (2564) ที่ได้กล่าวว่า แนวทางในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ คือ การบันทึกประวัติการใช้งานทางการเงินเพื่อป้องกันการโจรกรรมข้อมูล การไม่ส่งข้อมูลสำคัญลงบนอินเทอร์เน็ต การหลีกเลี่ยงการใช้เครือข่ายสาธารณะ (Wi-Fi) การตรวจสอบประวัติการใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันการติดตามและการคุกคามด้วยโฆษณาออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม ในกรณีที่สงสัยว่าข้อมูลถูกนำไปใช้หรือสูญหายควรรีบแจ้งความและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที

2.3 ด้านมารยาทในการใช้งานดิจิทัล พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาควรมีศึกษาเรียนรู้ถึงพฤติกรรม มารยาทในการใช้งานอินเทอร์เน็ต ธรรมเนียมปฏิบัติ พฤติกรรมที่สุภาพ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทางออนไลน์ และการแสดงออกที่เหมาะสมบนโลกดิจิทัลด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันมีจำนวนผู้ใช้งานดิจิทัลมากขึ้น ผู้ใช้งานดิจิทัลจึงควรศึกษาธรรมเนียมปฏิบัติที่ดี การสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทางออนไลน์ การแสดงออกความคิดเห็น และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบนสื่อดิจิทัล สอดคล้องกับแนวคิดของ วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (2561) ที่ได้กล่าวว่า พลเมืองดิจิทัลที่ดีต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมถึงมีจริยธรรมและเคารพกฎหมาย เพื่อร่วมสร้างสรรค์สังคมออนไลน์และออฟไลน์ที่ดีร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ไสภิดา วีรกุลเทวัญ (2561) ที่ได้กล่าวว่า พลเมืองดิจิทัลควรมีทักษะ ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น สามารถใช้ดุลพินิจในการแชร์ข้อมูลของตนเองและผู้อื่นโดยคำนึงถึงความเป็น

ส่วนตัว สอดคล้องกับ ปอส โกรวิญญ์ (2560) ที่ได้กล่าวว่า การนับถือตนเองนับถือผู้อื่น คือ การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในที่สาธารณะโดยมีระเบียบแบบแผนเหมาะสมตามกาลเทศะ การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล เป็นการกระทำตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีความรับผิดชอบต่อการกระทำทางดิจิทัล ศิริรัตน์ ปะตังถาเน (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาการใช้อินเทอร์เน็ต คือ การเคารพตนเองและผู้อื่น ใช้ถ้อยคำสุภาพไม่ใช่คำหยาบคาย และเคารพกฎกติกาบนโลกดิจิทัล

2.4 ด้านการกำหนดเวลาในการเข้าใช้งานดิจิทัล พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี ให้ความรู้เรื่องวิธีสร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการใช้งานดิจิทัล และผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาควรมีการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการสืบค้นข้อมูลออนไลน์จากอินเทอร์เน็ตหรือฐานข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการแบ่งเวลาการใช้งานสื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันโลกดิจิทัลมีสื่อโซเชียลมีเดียที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา ผู้ใช้งานดิจิทัลจึงควรมีการจัดสรรเวลาในการใช้งานดิจิทัลให้เหมาะสม มีการกำหนดเวลาในการใช้งานดิจิทัลที่ชัดเจน สร้างลักษณะนิสัยที่ดี และตระหนักถึงโทษของการใช้งานดิจิทัลที่มากเกินไป สอดคล้องกับแนวคิดของ ราณี จินสุทธิ (2564) ที่ได้ทำบทความวิชาการเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล ที่ได้กล่าวว่า แนวทางการจัดสรรเวลาหน้าจอ คือ สร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการใช้งานดิจิทัล ไม่ใช่เวลาหน้าจอในห้องนอนหรือก่อนนอนเพราะอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของสมอง และกำหนดระยะเวลาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ ปะตังถาเน (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาการกำหนดเวลาในการใช้งานดิจิทัล คือ การสร้างความตระหนักและการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการใช้ดิจิทัลที่ไม่สมดุล

2.5 ด้านการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำหนดนโยบายส่งเสริมให้สถานศึกษามีการใช้การสื่อสารผ่านระบบดิจิทัลในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลประเภทต่าง ๆ มีการจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องวิธีการใช้เครื่องมือสื่อสารดิจิทัลที่หลากหลาย สามารถเลือกใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ และจุดประสงค์ มีการจัดอบรมปลูกฝังและสร้างทัศนคติความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาที่รวดเร็ว และหลากหลายมากขึ้น มีตัวเลือกของสื่อดิจิทัลมากขึ้น ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การสื่อสารมากขึ้น ผู้ใช้งานดิจิทัลควรศึกษาชนิดและวิธีการใช้สื่อดิจิทัลที่หลากหลายเพื่อการสื่อสารได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือชนิดของการสื่อสาร สอดคล้องกับแนวคิดของ Tiger (2020) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารยุคดิจิทัลว่า การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผู้นำมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและผู้นำเองต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่สามารถสื่อสารผ่านระบบดิจิทัลได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Sheninger (2014) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาคือบุคคลสำคัญที่ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับครู ผู้เรียน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย และไม่เป็นการสื่อสารทางเดียว หรือสองทาง ผ่านทาง ช่องทางในการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย เช่น เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก และไลน์ แต่อุปกรณ์หรือช่องทางการติดต่อดิจิทัลมีการพัฒนาอยู่ต่อเนื่อง นั่นอาจทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเรียนรู้การสื่อสารดิจิทัลไม่ทัน หากการสื่อสารล้มเหลวอาจทำให้เกิดผลเสียตามมา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัชญา บุคตีสสิงห์ (2566) ที่ทำวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามี

อาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผลการวิจัย พบว่า การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้วิธีและการใช้เครื่องมือสื่อสารดิจิทัล เพื่อการสื่อสารจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารผ่านระบบดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลและทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดควรมีการกำหนดนโยบายส่งเสริมให้สถานศึกษามีการใช้การสื่อสารผ่านระบบดิจิทัลในการบริหารจัดการงาน และการจัดการสอนผ่านสื่อดิจิทัล ควรมีการจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้เครื่องมือสื่อสารดิจิทัลที่หลากหลาย สามารถเลือกใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ และจุดประสงค์ มีการจัดอบรมปลูกฝังและสร้างทัศนคติความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

บรรณานุกรม

- กรณัญญ์ ฐิตากรพงศ์สถิต. (2565). *สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา). นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัญญาพัชร รุณสงค์. (2559). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- จรรย์ญา บุตติสิงห์. (2566). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จำเริญ จิตรหลวง. (2550). *บทบาทของผู้บริหารในยุคของการปฏิรูปการศึกษา*. วิทยาจารย์, 3, 17-21.
- จิตติมา วรรณศรี. (2564). *การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- จุฑามาส จันทร์มณี. (2563). *บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3* (สารนิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล. (7 ธันวาคม 2561). *ยุคแห่งเมืองดิจิทัล*. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. <https://www.scimath.org/article-technology/item/8659-2018-09-11-07-58-08>

ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2560). ภาวะผู้นำทางการบริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ไทเกอร์.

(1 กันยายน 2563). *ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลคืออะไร*. ไทยวินเนอร์. <https://thaiwinner.com/digital-leadership>

ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ. (2563). การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.

พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ธีระ รุณเจริญ. (2552). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: แอลทีเพรส.

ฐิตินันท์ ผนินิล. (2564). มารยาทดิจิทัล ข้อกำหนดในการสื่อสารออนไลน์ที่พลเมืองดิจิทัลไทยควรตระหนัก.

วารสารวิชาการ กสทช., 5(5), 402-418.

นิตยา นาคอินทร์. (2563). 8 ทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นพลเมือง 4.0.

วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 14(1), 9-10.

บังอร ปัสมะริสสา. (2560). ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสหวิทยาเขตปทุมมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญอนันต์ พินัยทรัพย์. (2562). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัล. นนทบุรี: โรงพิมพ์รัตนไตร.

ปอส์ ไกรวิญญู. (2560). กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปานัสม์ ชุมภูยาละ. (2563). แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2.

วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 10(1), 137-143.

พรรณอร อุสุภาพ. (2561). การศึกษาและวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพชรประภาร์ ชุมสาย. (2559). การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). จันทบุรี:

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ภาวดี อนันต์นาวี. (2553). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). ชลบุรี: สำนักพิมพ์มนตรี.

ยุธิน คนชื้อ. (2562). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). ร้อยเอ็ด:

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

ราณี จินสุทธิ. (2564). แนวทางพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล. *ครูสภาวิทยาจารย์*, 2(2), 27-30.

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). คู่มือพลเมืองดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัล

เพื่อเศรษฐกิจและสังคม ร่วมกับบริษัท กูเกิล (ประเทศไทย) จำกัด.

วรลักษณ์ สงวนแก้ว. (2552). Digital Citizen: พลเมืองดิจิทัล. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

[http://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-59\(500\)/page2-1-59\(500\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-59(500)/page2-1-59(500).html)

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. (2557). การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล 2. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

[http://www.infocommmju.com/icarticle/images/stories/icarticles/ajwittaya/digital/Digital literacy2.pdf](http://www.infocommmju.com/icarticle/images/stories/icarticles/ajwittaya/digital/Digital%20literacy2.pdf).

วิไลวรรณ หาดิ. (2565). การพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านการสื่อสารในองค์กรของเลขานุการผู้บริหารวิทยาลัย

ในยุคดิจิทัล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- ศิริพงษ์ เสาภายน. (2550). หลักการบริหารการศึกษา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
- ศิริรัตน์ ปะตังถาเน. (2566). *สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของพลเมืองสำหรับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- สรานนท์ อินทนนท์. (2561). ความฉลาดทางดิจิทัล (พิมพ์ครั้งที่ 3). ปทุมธานี: วอลด์ ออน คลาวด์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บัณฑิตวิทยาลัย.
- สัมมา รัตนีย์. (2556). หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีจำกัด.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ* (พ.ศ. 2563 - 2565). <http://www.moe.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการครุสภา. (2549). คู่มือการประกอบวิชาชีพอานทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: วิรัตน์เอดดูเคชั่นจำกัด.
- โสภิตา วีรกุลเทวัญ. (2561). *เท่าทันสื่อ อำนาจในมือพลเมืองดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน.
- อรุณี ทองนพคุณ. (2558). *การศึกษาด้านการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อัมภา ไทยจันงศศิษฐ์. (2557). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- Chris, A. Suppo. (2013). *Digital Citizenship Instruction in Pennsylvania Public School: School Leaders experienced beliefs and current practices* (Doctor of ducation). Indiana: Indiana University of Pennsylvania.
- Couros, A., & Hildebrandt, K. (2015). *Understanding Literacy in A Connected Word: Why Teaching Digital Skills is A Crucial Part of Higher Education, and How to Make it Work*. Canada: University of Regina Canada.
- English, Fenwick W. (1992). *Educational Administration*. New York: Harper Collins.
- Futurelearn. (2021). *The elements of digital citizenship*. <https://www.futurelearn.com/info/blog/what-is-digital-citizenship-teacher-guide>

Global Digital Citizen Foundation. (2015). *School program*. <https://globaldigitalcitizen.org/digital-citizenship-school-program>

International Society for Technology in Education (ISTE). (2015). *ISTE standards for students*.
<https://www.iste.org/standards/for-students>

NetSafe New Zealand. (2014). *Digital citizenship on New Zealand School : Overview*. NewZealand

Ramona S. McNeal. (2015). *Digital the Internet society and Participation*.

<http://www.scribd.com/doc/13853600/Digital-Citizenship-the-Internet-society-and-Participation-By-Karen-Mossberger-Caroline-J-Tolbert-and-Ramona-S-McNcal>

Ribble, M., & Bailey, G. (2007). *Digital citizenship in schools*. Washington DC: ISTE.

Ribble, M. (2015). *Digital citizenship in schools: Nine elements all students should know* (3rd ed.). Washington DC: International Society for Technology in Education.

Schrum, L. & Levin, B. (2009). *Leading 21st century schools*. CA: Corwin.

Sheninger, E. C. (2014). *Digital leadership: changing paradigms for changing times*. United States of America: Corwin.

UNESCO. (2013). *Fostering digital citizenship education in Asia-Pacific*.

<https://bangkok.unesco.org/content/fostering-digital-citizenship-education-asia-pacific>

Waterford. (2022). *6 Elements of Digital Citizenship*. <https://www.waterford.org/resources/elements-of-digital-citizenship-for-digital-natives/>